

บทที่

3

ผลกระทบของนโยบายประชานิยมของทักษิณ ที่มีต่อประชาธิปไตยของไทย

An Effect of Thaksin's Populism toward
Thai Democratic Regime

ภัทร หวังกิตติกุล

Pattara Wangkittikul

ผลกระทบของนโยบายประชานิยมของทักษิณ ที่มีต่อประชาธิปไตยของไทย

An Effect of Thaksin's Populism toward
Thai Democratic Regime

ภัทร หวังกิตติกุล¹

Pattara Wangkittikul

บทนำ

บทความเป็นการนำเสนอเนื้อหาเรื่องผลกระทบของนโยบายประชานิยมของทักษิณที่มีต่อประชาธิปไตยของไทยโดยใช้การอธิบายเพื่อเชื่อมโยงประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบโดยมีลำดับการเชื่อมโยงคือ (1) นโยบายประชานิยมของทักษิณกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า และ (2) ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าที่มีต่อประชาธิปไตยของไทย

ผลการศึกษาพบว่า นโยบายประชานิยมของทักษิณเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าโดยก่อให้เกิดการแบ่งแยกคนในสังคมออกเป็น 2 กลุ่มอย่างชัดเจนคือ กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย (กลุ่มคนชนชั้นกลาง) และกลุ่มคนที่ได้ประโยชน์จากนโยบาย (กลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า) ซึ่งสัดส่วนของจำนวนประชากรของคนทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมากในสังคมไทย กลุ่มคนชนชั้นกลางซึ่งเป็นเสียงส่วนน้อยไม่อาจ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ สาขาการจัดการการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อยู่ แอสบายคอนโด สาทรร-ท่าพระ ชั้น 28 ห้อง 1161 359 ถนนรัชดาภิเษก แขวงบुकคโโล เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600 [the_deepsatum@hotmail.com]

เอาชนะรัฐบาลที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ได้ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กลุ่มคนชนชั้นกลางหันไปใช้เครื่องมืออื่นในการต่อสู้กับรัฐบาลนั้นคือการร่วมมือกับสถาบันและองค์กรที่มีอำนาจอื่นๆ เช่น กองทัพ อันส่งผลให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพในการบริหารประเทศและเป็นสาเหตุของการเกิดการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 และ 2557

คำสำคัญ : นโยบายประชานิยมของทักษิณ; ความขัดแย้งทางชนชั้น; การรัฐประหาร

Abstract

The article presents the effect of Thaksin's Populism toward Thai Democratic Regime by giving explanation that connects the related problems step by step. The first topic is Thaksin's Populism and the conflicts of Thai people and the second topic is the Effects of Thai people's conflict that have impact on Thai democratic Regime.

The results of the study were: Thaksin's Populism was one of the causes of Thai people's conflict because Thaksin's Populism separated Thai people into two groups, the middle class group who were affected and the lower class group who received benefits from Thaksin's Populism. However, the number of people in each group were very different. The number of people in the middle class group were fewer than those of the lower class one, so the middle class group could not defend with the government that was supported by the lower class group. Because of this, the middle class turned to collaborate with other powerful parties especially the military's institution to fight against the government and the lower class group. This had an impact on the government stability. Finally, the governments were dissolved by coup d' état in 2006 and 2014.

Keywords : Thaksin's Populism; Class Struggle; Coup d' état

บทนำ

นโยบายประชานิยมนับเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประชาธิปไตยของไทย โดยนโยบายประชานิยมของทักษิณมีจุดเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2544 ที่พรรคไทยรักไทยชนะการเลือกตั้งและได้จัดตั้งรัฐบาลเป็นสมัยแรก (นันทวุฒิ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2551 : 20) ซึ่งกลุ่มคนที่เป็นฐานเสียงหลักของพรรคไทยรักไทยก็คือกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าอันประกอบไปด้วยกลุ่มคนยากจนในเมืองและกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในชนบท ซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ในประเทศ และด้วยเหตุนี้ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้พรรคไทยรักไทยชนะการเลือกตั้งเป็นสมัยที่สองในปี พ.ศ. 2548 ด้วย (ประภาส มั่นตะสูตร, 2558 : 301) และถึงแม้ว่ารัฐบาลพรรคไทยรักไทยจะถูกคณะรัฐประหารยึดอำนาจในปี พ.ศ. 2549 ก่อนถูกตัดสินยุบพรรคในเวลาต่อมา นโยบายประชานิยมของทักษิณก็ยังคงถูกส่งทอดมาสู่พรรคพลังประชาชนและพรรคเพื่อไทยตามลำดับซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ก่อตั้งขึ้นจากนักการเมืองที่เป็นสมาชิกเดิมของพรรคไทยรักไทย พรรคการเมืองทั้งสองต่างประสบผลสำเร็จในการชนะการเลือกตั้งจากการได้รับการสนับสนุนและคะแนนเสียงของกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า จนกระทั่งรัฐบาลพรรคเพื่อไทยได้ถูกคณะรัฐประหารยึดอำนาจอีกครั้งในปี พ.ศ. 2557

ถึงแม้ว่าพรรคไทยรักไทย พรรคพลังประชาชน และพรรคเพื่อไทยซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่สืบทอดนโยบายประชานิยมของทักษิณจะได้รับความนิยมชมชอบในกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า แต่กลับเป็นพรรคการเมืองที่ถูกต่อต้านจากกลุ่มคนชนชั้นกลางอันประกอบไปด้วยกลุ่มนายทุนนักธุรกิจ กลุ่มข้าราชการ และกลุ่มคนเมืองที่มีฐานะดี (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2550) ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวได้นำไปสู่การก่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าดังสามารถเห็นตัวอย่างได้จากการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างรุนแรงของกลุ่มคนสองกลุ่มตลอดช่วงหลายปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 - 2557 ที่มีทั้งการชุมนุมประท้วง การบุกยึดสถานที่สำคัญและทำลายทรัพย์สินทั้งของราชการและประชาชนทั่วไป การเข้าปะทะกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและกลุ่มผู้ชุมนุมฝ่ายตรงข้าม ฯลฯ ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวกลายเป็นเหตุผลที่ถูกหยิบยกมากล่าวอ้างในการก่อการรัฐประหารทั้งในปี พ.ศ. 2549 และ 2557 (อภิญา ดิสสะมาน, 2557 : บทคัดย่อ)

ตัวเหตุการณ์การที่กล่าวมา จึงเป็นที่มาที่ทำให้ผู้เขียนเกิดความสนใจที่จะศึกษาเรื่องผลกระทบของนโยบายประชานิยมของทักษิณที่มีต่อประชาธิปไตยของไทยอย่างจริงจัง เพื่อค้นหาคำตอบว่านโยบายประชานิยมของทักษิณก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางกับกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าได้อย่างไร และความขัดแย้งดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อประชาธิปไตยของไทย

วัตถุประสงค์ของบทความ

2.1 เพื่ออธิบายสาเหตุที่นโยบายประชานิยมของทักษิณก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า

2.2 เพื่ออธิบายผลกระทบที่มีต่อประชาธิปไตยของไทยจากปรากฏการณ์ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าอันมีสาเหตุมาจากนโยบายประชานิยมของทักษิณ

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมของบทความนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาบทความและงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่อง นโยบายประชานิยมของทักษิณ และความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า ซึ่งเป็นเนื้อหาที่สำคัญในการนำมาวิเคราะห์และอธิบายให้เห็นถึงผลกระทบของนโยบายประชานิยมของทักษิณที่มีต่อประชาธิปไตยของไทย

วรรณกรรมเรื่องแรก que ผู้เขียนได้ศึกษาคือเรื่อง ทักษิณา-ประชานิยม : ความหมาย ปัญหา และทางออก ของ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ที่ได้อธิบายถึงความเกี่ยวข้องกันระหว่างนโยบายประชานิยมและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าไว้ว่า นโยบายประชานิยมของทักษิณมีลักษณะแบบรัฐอุปถัมภ์ อันหมายถึงการที่รัฐได้เข้ามาอุปถัมภ์ประชาชนโดยตรงด้วยการกำหนดนโยบายที่ตรงตามความต้องการของประชาชนและสามารถเข้าถึงประชาชนได้ทันที ซึ่งแตกต่างจากนโยบายในอดีตที่มีลักษณะแบบ สังคมอุปถัมภ์ ที่รัฐมิได้เข้ามามีบทบาทในการอุปถัมภ์ประชาชนโดยตรงแต่จะอาศัยคนกลางในการเข้าถึงประชาชนก่อน

ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางนี้ก็คือกลุ่มคนชนชั้นกลาง ด้วยเหตุนี้ นโยบายในลักษณะสังคมอุปถัมภ์จึงมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการและเข้าถึงกลุ่มคนชนชั้นกลางมากกว่าประชาชนทั่วไป

วรรณกรรมที่สองซึ่งผู้เขียนได้ทำการศึกษาคือเรื่อง **บทบาททางการเมืองของชนชั้นกลางไทยในขบวนการพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยภายใต้ระบอบ ดร.ทักษิณ** ของ อัสมา หวังกุลหล้า มีความเห็นสอดคล้องแนวทางเดียวกันคือ นโยบายประชานิยมของทักษิณเป็นนโยบายที่รัฐเข้าไปอุปถัมภ์ประชาชนโดยตรงแบบไม่ผ่านคนกลาง และมีการยกตัวอย่างในกรณีของกลุ่มพัฒนาเอกชนต่างๆ (NGOs) ซึ่งเคยทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างรัฐกับประชาชนได้ถูกลดบทบาทความสำคัญรวมทั้งขาดทุนในการสนับสนุนไปมากหลังจากที่พรรคไทยรักไทยได้ใช้นโยบายประชานิยมในการติดต่อสื่อสารกับประชาชนโดยตรงโดยไม่ผ่านกลุ่มพัฒนาเอกชนเหล่านี้อีกต่อไป หรือกรณีโครงการแพทย์อาสาที่ถูกลดบทบาทความสำคัญและการสนับสนุนลงจากนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค นอกจากนี้ยังมีกรกล่าวถึงเรื่องความไม่เป็นธรรมในด้านการนำภาษีไปใช้ในการกำหนดนโยบายโดยอธิบายว่าพรรคไทยรักไทยมีการเก็บภาษีจากกลุ่มคนชนชั้นกลางในอัตราที่สูงกว่ากลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า แต่กลับนำภาษีที่ได้มาไปใช้เพื่อกำหนดนโยบายประชานิยมให้แก่กลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า

ตัวอย่างของวรรณกรรมทั้งสองเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่านโยบายประชานิยมของทักษิณมีความเชื่อมโยงกับความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าอย่างไร โดยนัยยะสำคัญของปัญหานี้ก็คือ นโยบายประชานิยมของทักษิณทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างทางการเมือง จากเดิมที่กลุ่มคนชนชั้นกลางทำหน้าที่เป็นคนกลางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน กลายมาเป็นรัฐได้เข้ามาสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนโดยตรง การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างดังกล่าวส่งผลให้รัฐไม่จำเป็นต้องพึ่งพากลุ่มคนชนชั้นกลางในการเป็นคนกลางอีกต่อไป การกำหนดนโยบายของรัฐจึงไม่ต้องคำนึงถึงการตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนชนชั้นกลางเหมือนเช่นในอดีต ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของวรรณกรรมที่สามคือเรื่อง **จากระบอบ ดร.ทักษิณ สู่อำนาจพรรค 19 กันยายน 2549 : วิฤตประชาธิปไตยไทย** ของ เกษียร เตชะพีระ ที่กล่าวว่า นโยบายทางสังคมในรูปแบบ

ประชานิยมของ ดร.ทักษิณนั้นได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางอำนาจและการจัดสรรทรัพยากรในหมู่ชนชั้นนำอย่างรุนแรงแบบชุลรากลอนโค่นเนื่องจากการใช้ระบบทุนนิยมเสรีควบคู่ไปกับนโยบายประชานิยมจึงส่งผลให้เกิดการพลิกเปลี่ยนแปลงแผนที่เคยมีมาซึ่งส่งผลกระทบต่อกลุ่มชนชั้นกลางอย่างข้าราชการและนายทหารชั้นผู้ใหญ่

วรรณกรรมเรื่อง **พัฒนาการและบทบาททางการเมืองของกลุ่มธุรกิจการเมืองในประเทศไทย** ของ สิทธิโชค ลางคุณานนท์ ได้เน้นย้ำให้เห็นถึงผลกระทบของนโยบายประชานิยมของทักษิณที่มีต่อกลุ่มคนชนชั้นกลางด้วยการอธิบายว่านโยบายประชานิยมของทักษิณแม้จะก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่เป็นการเอื้อประโยชน์แค่เฉพาะกลุ่มธุรกิจพวกพ้องเท่านั้น อีกทั้งยังเข้าแทรกแซงระบบราชการ ครอบงำสื่อมวลชน และองค์กรอิสระ ซึ่งจากคำอธิบายข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้เสียประโยชน์จากนโยบายประชานิยมของทักษิณก็คือ กลุ่มธุรกิจอื่นๆ ที่ไม่ใช่พวกพ้องของ ดร.ทักษิณ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มสื่อมวลชน ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มคนชนชั้นกลางทั้งสิ้น

จากวรรณกรรมต่างๆ ที่ผู้เขียนได้นำมาอ้างอิงแสดงให้เห็นว่านโยบายประชานิยมของทักษิณนั้นแม้จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีความก้าวหน้า ประชาชนได้รับประโยชน์จากนโยบาย แต่ก็ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อกลุ่มคนชนชั้นกลาง ซึ่งการได้รับผลกระทบดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความไม่พอใจและการต่อต้านนโยบายประชานิยมของทักษิณในกลุ่มคนชนชั้นกลางอันนำไปสู่ความขัดแย้งกับกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่ได้รับประโยชน์จากนโยบายประชานิยมของทักษิณและต้องการปกป้องนโยบายประชานิยมของทักษิณเอาไว้ ดังเช่นคำอธิบายในวรรณกรรมเรื่อง **ทบทวนภูมิทัศน์การเมืองไทย** ของ อภิชาติ สถิตินิรมัย และคณะ ที่กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าเกิดจากความต้องการที่แตกต่างกัน กลุ่มคนชนชั้นรากหญ้ามี่ความต้องการที่จะได้รับความเสมอภาคในการเข้าถึงอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เท่าเทียมกับกลุ่มคนชนชั้นกลาง ซึ่งนโยบายประชานิยมของทักษิณสามารถตอบสนองความต้องการในส่วนนี้ของกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าได้ ในขณะที่กลุ่มคนชนชั้นกลางนั้นมีความต้องการที่จะรักษาอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่พวกตนเคยมีมาแต่อดีตไว้ ซึ่ง

นโยบายประชานิยมของทักษิณได้ลดทอนอำนาจในส่วนนี้ของกลุ่มคนชนชั้นกลางลงไป ด้วยเหตุนี้ ความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างกลุ่มคนสองกลุ่มจึงเกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่า นโยบายประชานิยมของทักษิณได้ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าจริงดังสามารถพิสูจน์ได้จากเหตุผล 2 ประการ คือ (1) นโยบายประชานิยมของทักษิณได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองที่เคยเป็นมาในอดีตซึ่งส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนชนชั้นกลางแต่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า และ (2) นโยบายประชานิยมของทักษิณมีลักษณะของความไม่เป็นธรรมในการกระจายผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า

อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมต่างๆ ที่ผู้เขียนศึกษามีขอบเขตเนื้อหาเพียงการอธิบายที่พิสูจน์ให้เห็นว่านโยบายประชานิยมของทักษิณได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าตามหลักฐานในรูปแบบเอกสารเท่านั้น แต่ยังมีได้อธิบายในขั้นต่อไปว่าความขัดแย้งดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประชาธิปไตยของไทยอย่างไร และยังมีได้มีการพิสูจน์ในเชิงประจักษ์ว่าเนื้อหาที่ได้รับการอธิบายมาในวรรณกรรมข้างต้นมีความถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสให้ผู้เขียนได้นำประเด็นดังกล่าวมาศึกษาและอธิบายในลำดับต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้เราได้ทราบว่า นโยบายประชานิยมของทักษิณได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมต่างๆ ยังมีได้อธิบายถึงผลกระทบจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นที่มีต่อประชาธิปไตยของไทย และยังมีได้มีการพิสูจน์ในเชิงประจักษ์ว่าเนื้อหาที่ได้รับการอธิบายมาในวรรณกรรมข้างต้นมีความถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่ ดังนั้น ในเนื้อหาส่วนนี้จึงเป็นการนำประเด็นดังกล่าวมาศึกษาโดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

การศึกษาในเรื่อง ผลกระทบที่มีต่อประชาธิปไตยของไทยจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า ซึ่งเกิดจากนโยบายประชานิยมของทักษิณ ผู้เขียนได้ใช้วิธีการศึกษาตามรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการรวบรวม

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารทางวิชาการ วารสาร หนังสือพิมพ์ รวมทั้งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาที่จะนำเสนอในส่วนถัดไป โดยผู้เขียนจะมุ่งเน้นศึกษาใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. การพิสูจน์ผลการทบทวนวรรณกรรมเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมว่ามีความถูกต้องตามสภาพความเป็นจริงหรือไม่ ผู้เขียนจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า โดยเป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในนโยบายประชานิยมของทักษิณ

2. ผลกระทบที่รัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งได้รับจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าในระหว่างปี พ.ศ. 2548-2557

สาเหตุที่ผู้เขียนต้องศึกษาในประเด็นนี้ เนื่องจากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนนับเป็นสิ่งสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตย ดังนั้น การศึกษาในเรื่องผลกระทบที่รัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งได้รับจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการศึกษาเรื่องผลกระทบจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าที่มีต่อประชาธิปไตยของไทย

3. การเชื่อมโยงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้ากับการรัฐประหารทั้งในปี พ.ศ. 2549 และ 2557

เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้เขียนจำเป็นต้องศึกษา เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าเป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญที่ได้ถูกนำมากล่าวอ้างในการทำรัฐประหารทั้งสองครั้ง การรัฐประหารนับเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นว่ามีความเชื่อมโยงกับการรัฐประหารทั้งสองครั้งอย่างไร ซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งภาพสะท้อนที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าที่มีต่อประชาธิปไตยของไทย

ผลการศึกษา

จากการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยที่ได้อธิบายไว้ในส่วนก่อนหน้า ในเนื้อหาส่วนนี้จะเป็นการนำข้อมูลที่ผู้เขียนได้ค้นพบมาเรียบเรียงและอธิบายเป็นผลการศึกษาของบทความนี้โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. การพิสูจน์ผลการทบทวนวรรณกรรมเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล
2. ผลกระทบที่รัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งได้รับจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าในระหว่างปี พ.ศ. 2548-2557
3. การเชื่อมโยงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้ากับการรัฐประหารทั้งในปี พ.ศ. 2549 และ 2557

บทที่ 3

1. การพิสูจน์ผลการทบทวนวรรณกรรมเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคนชนชั้นกลางจำนวน 50 คน และกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าจำนวน 50 คน โดยกำหนดคุณสมบัติของแต่ละกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

- 1.1 กลุ่มคนชนชั้นกลาง คือกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพหรือมีพื้นฐานครอบครัวมาจากการทำธุรกิจส่วนตัวหรือรับราชการ
- 1.2 คนชนชั้นรากหญ้า คือกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพหรือมีพื้นฐานครอบครัวมาจากการทำอาชีพ รับจ้างทั่วไป เกษตรกร หรือทำธุรกิจขนาดเล็ก

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มคนชนชั้นกลางมีแนวโน้มไปในทางไม่พึงพอใจในนโยบายประชานิยมของทักษิณอันเนื่องมาจากเหตุผลสำคัญคือความไม่เป็นธรรมในด้านภาษี โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มคนชนชั้นกลางให้ความเห็นว่าพวกตนเป็นกลุ่มคนที่จ่ายภาษีมากกว่าแต่กลับไม่ได้รับผลตอบแทนเท่าที่ควรเพราะเงินภาษีที่พวกตนจ่ายไปนั้นถูกนำไปใช้เพื่อดำเนินนโยบายประชานิยมแก่กลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าทางด้านผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวนั้นมีความไม่พอใจอย่างชัดเจนต่อนโยบายขึ้นค่าแรง โดยให้ความเห็นว่าเป็นนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและเป็นการเอารัดเอาเปรียบผู้เป็นเจ้าของกิจการ ในขณะที่ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการให้ความเห็นในเชิงวัฒนธรรมและสังคมว่า นโยบายประชานิยมของทักษิณมุ่งเน้น

ความเป็นวัตถุนิยมมากเกินไปจนทำลายความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการและประชาชนที่แต่เดิมมีความใกล้ชิดและถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน นอกจากนี้กลุ่มคนชนชั้นกลางซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างยังให้ความเห็นว่าการล้มล้างรัฐบาลของ ดร.ทักษิณ ไม่อาจใช้วิธีการตามหลักการประชาธิปไตยที่ใช้หลักการเสียส่วนมากได้เพราะรัฐบาลของ ดร.ทักษิณ นั้นมีกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคมสนับสนุนอยู่ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องใช้หลักการอื่นๆ เช่น การรัฐประหารเพื่อโค่นล้มรัฐบาลของ ดร.ทักษิณ

ในขณะที่กลุ่มคนชนชั้นรากหญ้ามองแนวโน้มไปในทางพึงพอใจนโยบายประชานิยมของทักษิณอันเนื่องมาจากนโยบายประชานิยมของทักษิณทำให้พวกตนสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ของรัฐได้และได้รับผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรมชัดเจนซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์ที่พวกตนไม่เคยมีหรือได้รับมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรคที่ทำให้พวกตนสามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้ อีกทั้งนโยบายรับจำนำข้าว นโยบายพักชำระหนี้เกษตรกร และนโยบาย OTOP ก็เป็นนโยบายที่ส่งผลให้พวกตนมีรายได้เพิ่มขึ้นและยกระดับฐานะของพวกตนขึ้นได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน

สำหรับทัศนคติที่กลุ่มคนทั้งสองกลุ่มมีต่อกันนั้น ฝ่ายกลุ่มคนชนชั้นกลางมองว่าพวกตนไม่ได้มีปัญหาต่อกับกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าโดยตรง แต่มีปัญหาต่รัฐบาลของ ดร.ทักษิณ ที่ใช้นโยบายประชานิยมเอารัดเอาเปรียบพวกตน การกระทบกระทั่งกับกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าที่เกิดขึ้นนั้นเนื่องมาจากกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าได้เข้ามาปกป้อง ดร.ทักษิณ ในขณะที่ฝ่ายกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้ามองว่าพวกตนมีปัญหาโดยตรงต่อกับกลุ่มคนชนชั้นกลาง เพราะกลุ่มคนชนชั้นกลางเป็นกลุ่มคนที่เอารัดเอาเปรียบพวกตนมาช้านาน และการที่กลุ่มคนชนชั้นกลางต่อต้านนโยบายประชานิยมก็เปรียบเสมือนการริดรอนสิทธิประโยชน์ที่กลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าจะพึงได้และเป็นการกดขี่กลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าให้อยู่ใต้การเอารัดเอาเปรียบของกลุ่มคนชนชั้นกลางต่อไป

จากผลการสัมภาษณ์เพื่อพิสูจน์ผลของข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผลที่ได้รับจากการทบทวนวรรณกรรมเป็นไปในแนวทางเดียวกันนั่นคือ กลุ่มคนชนชั้นกลางเป็นกลุ่มคนที่ไม่พึงพอใจนโยบายประชานิยมของทักษิณและต้องการล้มล้างรัฐบาลของ ดร.ทักษิณ ในขณะที่กลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าเป็นกลุ่มคนที่พึงพอใจนโยบายประชานิยมของทักษิณและต้องการปกป้องรัฐบาล

ของ ดร.ทักษิณ และสาเหตุดังกล่าวจึงก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคนทั้งสองกลุ่ม

2. ผลกระทบที่รัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งได้รับจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าในระหว่างปี พ.ศ. 2548 - 2557

อ้างอิงจากข้อค้นพบในการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าคือนโยบายประชานิยมของทักษิณที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างทางการเมืองอย่างรุนแรง ด้วยเหตุดังกล่าว กลุ่มคนชนชั้นกลางจึงต่อต้านนโยบายประชานิยมของทักษิณ ในขณะที่กลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าก็ต้องการปกป้องนโยบายประชานิยมของทักษิณ ก่อเกิดเป็นความขัดแย้งที่ลุกลามเป็นการต่อสู้กันอย่างรุนแรงระหว่างกลุ่มคนทั้งสองกลุ่มในช่วงปี พ.ศ. 2548-2557 ดังสามารถเห็นได้จากการชุมนุมทางการเมืองและการใช้ความรุนแรงของคนทั้งสองกลุ่ม

ข้อสังเกตที่สำคัญในประเด็นนี้คือในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2548-2557 ที่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าเป็นไปอย่างรุนแรง รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในเวลานั้นล้วนถูกโค่นล้มด้วยวิธีการที่ไม่ปกติและไม่เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย เริ่มจากรัฐบาลพรรคไทยซึ่งถูกยึดอำนาจโดยคณะรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 พรรคพลังประชาชน (พ.ศ. 2550-2551) ซึ่งถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินให้ยุบพรรค และพรรคเพื่อไทย (พ.ศ. 2554-2557) ซึ่งถูกยึดอำนาจโดยคณะรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 โดยพรรคการเมืองทั้งสามพรรค ล้วนเป็นพรรคการเมืองที่บริหารโดยสมาชิกตระกูลชินวัตร ของ ดร.ทักษิณ ทั้งสิ้น ข้อสังเกตในข้างต้นแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่รัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งได้รับจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าในระหว่างปี พ.ศ. 2548-2557 ในด้านเสถียรภาพของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง

ตลอดช่วงเวลาในการบริหารประเทศ รัฐบาลในช่วงเวลานั้นต้องประสบปัญหาจากการถูกต่อต้านอย่างรุนแรงโดยกลุ่มคนชนชั้นกลางที่ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมืองต่างๆ ซึ่งมีจุดประสงค์คือการขับไล่รัฐบาล การชุมนุมเพื่อต่อต้านและขับไล่รัฐบาลของกลุ่มคนชนชั้นกลางในครั้งนี้มีจุดเชื่อมโยงที่สำคัญ

อยู่ประการหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในขณะนั้นนั่นคือการเรียกร้องให้มีรัฐบาลที่มาจากการแต่งตั้ง (ทีมข่าว ASTV, 2557) ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นหลักการที่ขัดต่อหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดว่ารัฐบาลจะต้องมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนอย่างชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภาพสะท้อนของพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มคนชนชั้นกลางของไทยนั่นคือ กลุ่มคนชนชั้นกลางเป็นกลุ่มคนส่วนน้อยของสังคมการเมือง แต่ด้วยความที่พวกเขาเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคมทำให้พวกเขามีพื้นที่และเครื่องมือที่หลากหลายในการต่อรองกับรัฐโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งการเลือกตั้ง ด้วยเหตุดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้กลุ่มคนชนชั้นกลางมิได้เห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง (อภิชาติ สถิตนิรามัย, ยุติ มุกดาวิจิตร, และนิติ ภาวัครพันธุ์, 2556: 145) การเกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองที่พรรคการเมืองภายใต้การนำของสมาชิกตระกูลชินวัตรของ ดร.ทักษิณ สามารถชนะการเลือกตั้งได้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมาจากการกุมคะแนนเสียงของกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศเอาไว้เป็นสิ่งกระตุ้นให้พฤติกรรมทางการเมืองในข้างต้นของกลุ่มคนชนชั้นกลางแสดงออกอย่างชัดเจน เนื่องจากกลุ่มคนชนชั้นกลางซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนน้อยเห็นว่าการเลือกตั้งไม่ใช่เครื่องมือในการตอบสนองความต้องการทางการเมืองของพวกเขาซึ่งเป็นเสียงส่วนน้อยในสังคมอีกต่อไป การขาดความเชื่อมั่นในการเลือกตั้งทำให้พวกเขาเลือกที่จะใช้วิธีการอื่นๆ เพื่อตอบสนองความต้องการทางการเมืองของพวกเขาซึ่งก็คือการหันไปร่วมมือกับกลุ่มอำนาจนิยมเก่า เช่น ชำราชากร ทหารรวมทั้งสถาบันกษัตริย์ องค์กรอิสระ และศาล (อภิชาติ สถิตนิรามัย, ยุติ มุกดาวิจิตร, และนิติ ภาวัครพันธุ์, 2556: 2)

จากการอธิบายในข้างต้น ผลกระทบที่รัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งได้รับจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าในระหว่างปี พ.ศ. 2548-2557 นั่นก็คือ รัฐบาลขาดเสถียรภาพในการบริหารประเทศดังสามารถพิสูจน์ได้จากการที่รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในเวลานั้นล้วนถูกโค่นล้มด้วยวิธีการที่ไม่ปกติและไม่เป็นไปตามหลักประชาธิปไตยอันเนื่องมาจากการชุมนุมต่อต้านอย่างรุนแรงของกลุ่มคนชนชั้นกลางซึ่งมีพฤติกรรมทางการเมืองที่ไม่ให้

ความสำคัญกับรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและหันไปใช้เครื่องมืออื่นนั่นคือการร่วมมือกับกลุ่มอำนาจเดิม เช่น ข้าราชการและทหาร รวมถึงสถาบันและองค์กรที่มีอำนาจอื่นๆ ด้วย เช่น สถาบันกษัตริย์ องค์กรอิสระ และศาล เพื่อโค่นล้มรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งแต่ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของพวกเขา ซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองดังกล่าวได้นำไปสู่การรัฐประหารถึง 2 ครั้ง ซึ่งจะทำการอธิบายในหัวข้อถัดไป

3. การเชื่อมโยงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้ากับการรัฐประหารทั้งในปี พ.ศ. 2549 และ 2557

ต่อเนื่องจากหัวข้อก่อนหน้า จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าอันมีมูลเหตุมาจากนโยบายประชานิยมของทักษิณก่อให้เกิดความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในช่วงปี พ.ศ. 2548-2557 จนในที่สุดรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในช่วงเวลานั้นถูกโค่นล้มด้วยการรัฐประหารถึง 2 ครั้ง ซึ่งข้อสังเกตที่สำคัญของการรัฐประหารคือ มีประชาชนส่วนหนึ่งได้แสดงการสนับสนุนการรัฐประหารซึ่งก็คือกลุ่มคนชนชั้นกลางที่เป็นคนกลุ่มหลักที่ต่อต้านรัฐบาลในเวลานั้นซึ่งมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ปรากฏให้เห็นเป็นจำนวนมาก เช่น ภาพของประชาชนจำนวนหนึ่งที่ออกมาให้กำลังใจและยื่นดอกไม้แก่ทหารซึ่งได้ก่อการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 ผลการสำรวจของหลายสำนักที่มีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน งานวิจัยของสถาบันทางวิชาการต่างๆ ฯลฯ

เพื่อความชัดเจนในหลักฐานข้างต้น ผู้เขียนจึงได้นำหลักฐานบางส่วน เช่น คำสัมภาษณ์หรือผลการสำรวจของสำนักต่างๆ มาแสดงให้เห็นเป็นเชิงประจักษ์ดังต่อไปนี้

(1) ผลจากสวนดุสิตโพลล์ที่ได้สอบถามความคิดเห็นของประชาชน 2,019 คนในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑลในประเด็นของการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 พบว่ามีผู้เห็นด้วยกับการรัฐประหารถึง 83.98% (ทีมข่าว TCJ, 2559)

(2) ผลจากเอแบคโพลล์ที่ได้สอบถามความคิดเห็นของประชาชน 1,509 คนในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑลในประเด็นการสนับสนุนรัฐบาลของ พล.อ.สุรยุทธ์

ซึ่งมาจากการรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 พบว่ามีผู้ให้การสนับสนุนรัฐบาลถึง 64.1% (ทีมข่าว TCIJ, 2559)

(3) ผลจากกรุงเทพโพลส์ที่ได้สอบถามความคิดเห็นของประชาชน 1,102 คน ในประเด็นการสนับสนุนรัฐบาลของ พล.อ.สุรยุทธ์ ซึ่งมาจากการรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 พบว่ามีผู้ให้การสนับสนุนรัฐบาลถึง 64.8% (ทีมข่าว TCIJ, 2559)

(4) คำประกาศของนายสนธิ ลิ้มทองกุล แกนนำกลุ่มคนเสื้อเหลืองขณะชุมนุม ซึ่งกล่าวว่า “วันนี้ประชาชนชนะแล้ว แต่ยังไม่ชนะน็อก ฉะนั้นก็จะต้องใช้ทหารเท่านั้น มีทางเดียว และไม่ต้องเคอะเขิน” (ทีมข่าว ASTV, 2557)

(5) คำสัมภาษณ์ของนายสนธิ ลิ้มทองกุล แกนนำกลุ่มคนเสื้อเหลืองภายหลังเหตุการณ์การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 ที่กล่าวว่า “เป็นเรื่องน่ายินดี การเริ่มต้นใหม่ของประเทศกำลังเริ่มไปในทิศทางที่ดี” (Thitinob, 2549)

(6) คำสัมภาษณ์ของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำกลุ่ม กปปส. ภายหลังเหตุการณ์การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 ที่ยอมรับว่ามีการพูดคุยกับ พล.อ.ประยุทธ์ เรื่องการรัฐประหารจริงโดยกล่าวว่า “ก่อนที่จะมีการประกาศกฎอัยการศึกของกองทัพ ท่าน (ประยุทธ์) ก็บอกผมว่า คุณสุเทพและมวลมหาชนี่ยอมมากแล้ว ต่อจากนี้ไปจะเป็นภาระหน้าที่ของกองทัพที่จะรับไม้ต่อ” (เนวารัตน์ สุขสำราญ, 2557)

จากหลักฐานต่างๆ ที่ยกมาแสดงในข้างต้น ผลจากผลสำรวจในสำนักต่างๆ และคำสัมภาษณ์ของแกนนำกลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่ม กปปส. ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ชุมนุมที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนชนชั้นกลางที่ดำเนินการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ากลุ่มคนชนชั้นกลางมีแนวโน้มไปในทิศทางที่สนับสนุนการรัฐประหาร ประกอบกับการอธิบายในหัวข้อก่อนหน้านี้ว่ากลุ่มคนชนชั้นกลางได้ใช้การร่วมมือกับสถาบันและองค์กรที่มีอำนาจต่างๆ เช่น สถาบันกษัตริย์ ข้าราชการ ทหาร ศาล ฯลฯ เพื่อโค่นล้มรัฐบาลที่พวกเขาไม่พึงประสงค์จึงเป็นสิ่งที่เน้นย้ำให้เห็นว่ากลุ่มคนชนชั้นกลางคือชนวนเหตุในการรัฐประหารทั้ง 2 ครั้ง เนื่องจากการชักนำให้ทหารเข้ามามีส่วนร่วมกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ทหารก่อการรัฐประหารได้ในที่สุด

บทที่ 3

บทสรุป

จากการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของนโยบายประชานิยมของทักษิณที่มีต่อประชาธิปไตยของไทย สามารถสรุปผลได้ว่า นโยบายประชานิยมของทักษิณได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและนำไปสู่การเกิดรัฐประหารในท้ายที่สุด โดยกลุ่มคนชนชั้นกลางนับเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญที่สุดซึ่งก่อให้เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวขึ้นเนื่องจากพฤติกรรมทางการเมือง 3 ประการคือ (1) การไม่เชื่อมั่นและไม่ให้ความสำคัญกับรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งเนื่องจากพวกตนเป็นกลุ่มคนส่วนน้อยในสังคมจึงไม่สามารถใช้การเลือกตั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งรัฐบาลที่พวกตนต้องการได้ (2) การร่วมมือกับองค์กรและสถาบันที่มีอำนาจอื่นๆ เพื่อโค่นล้มรัฐบาลของ ดร.ทักษิณ ที่พวกตนไม่สนับสนุน และ (3) การสนับสนุนการรัฐประหารเพื่อโค่นล้มรัฐบาลของ ดร.ทักษิณ เพราะไม่สามารถใช้วิธีการตามหลักการประชาธิปไตยซึ่งมุ่งเน้นหลักการเสียงข้างมากได้

สรุปผลการวิจัย นโยบายประชานิยมของทักษิณได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าเนื่องจากเหตุผล 2 ประการคือ (1) นโยบายประชานิยมของทักษิณได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองที่เคยเป็นมาในอดีตซึ่งส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนชนชั้นกลางแต่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า และ (2) นโยบายประชานิยมของทักษิณมีลักษณะของความไม่เป็นธรรมในการกระจายผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางและกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า กล่าวคือนโยบายประชานิยมของทักษิณได้ก่อให้เกิดการแบ่งแยกอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย (กลุ่มคนชนชั้นกลาง) และกลุ่มคนที่ได้รับประโยชน์จากนโยบาย (กลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า) ซึ่งกลุ่มคนทั้งสองกลุ่มมีสัดส่วนในสังคมการเมืองที่ต่างกันอย่างชัดเจนโดยกลุ่มคนชนชั้นกลางเป็นกลุ่มคนส่วนน้อย แต่กลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าเป็นกลุ่มคนส่วนมาก ด้วยเหตุนี้ การเลือกตั้งซึ่งใช้หลักการของเสียงส่วนใหญ่จึงไม่ใช่เครื่องมือที่จะตอบสนองความต้องการทางการเมืองของกลุ่มคนชนชั้นกลางที่เป็นเสียงส่วนน้อย กลุ่มคนชนชั้นกลางจึงไม่เชื่อมั่นในการเลือกตั้งและไม่เห็นความสำคัญของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งอีกต่อไป พวกเขาจึงหันไปใช้เครื่องมืออื่นแทนนั่นก็คือการร่วมมือ

กับองค์กรและสถาบันที่มีอำนาจอื่นๆ เช่น กองทัพ เพื่อทำการโค่นล้มรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งแต่ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของพวกเขา จนในท้ายที่สุดก็นำไปสู่การสนับสนุน และผลักดันให้เกิดการรัฐประหารทั้ง 2 ครั้ง

บทสรุปในข้างต้นนำมาซึ่งข้อเสนอแนะว่า ควรต้องมีการควบคุมการกำหนด นโยบายของพรรคการเมืองและรัฐบาล โดยมีการกำหนดกลไกบางประการที่จะสามารถ นำมาควบคุมพรรคการเมืองมิให้กำหนดนโยบายที่มีลักษณะแบบประชานิยมเพื่อใช้ในการ หาเสียง รวมถึงภายในรัฐสภาซึ่งควบคุมการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยหากรัฐบาล ได้ยื่นเสนอนโยบายที่มีลักษณะแบบประชานิยมต่อรัฐสภา กลไกดังกล่าวจะทำหน้าที่ ยับยั้งมิให้นโยบายนั้นผ่านเป็นกฎหมายได้ โดยกลไกดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นกลไก ที่ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแนวทางนโยบายด้วย ซึ่งหากสามารถ ควบคุมพรรคการเมืองและรัฐบาลมิให้กำหนดนโยบายที่มีลักษณะแบบประชานิยมได้ การกำหนดนโยบายก็จะเป็นธรรมมากขึ้น ไม่เอนเอียงไปในทางให้ประโยชน์ต่อ ประชาชนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและเบียดเบียนประโยชน์ของประชาชนอีกฝ่ายหนึ่งมากเกินไป ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนในสังคมก็อาจบรรเทาลงและนำมาซึ่งความมีเสถียรภาพ ทางการเมืองในรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย

บทความนี้เป็นการอธิบายความเชื่อมโยงของผลกระทบของนโยบายประชานิยม ของทักษิณที่มีต่อประชาธิปไตยของไทยว่า ปัญหาเรื่องนโยบายประชานิยมของทักษิณ ได้นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางกับกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า และก่อให้เกิดการรัฐประหารได้อย่างไร ซึ่งนับเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำไปศึกษา เพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ เช่น หากไม่มีนโยบายประชานิยมแล้วปัญหา ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนทั้งสองกลุ่มจะยุติลงจริงหรือไม่ และนอกจากผลกระทบ ด้านความขัดแย้งของคนทั้งสองกลุ่มและการเกิดรัฐประหารแล้วยังมีผลกระทบอื่นๆ ที่มีสาเหตุมาจากนโยบายประชานิยมของทักษิณอีกหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นประเด็น ที่น่าสนใจซึ่งสมควรแก่การศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Thitinob. รัฐประหาร 19 ก้นยา-วิถีประชาธิปไตยสังคมไทย? มุมมองจากภาคประชาชน. (14 ตุลาคม 2560). สืบค้นจาก <https://thitinob.com/node/41>
- เกษียร เตชะพีระ. (2550). จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 : วิฤตประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ทรงภูมิ พรหมภาพ. (2558). ปัจจัยที่ก่อให้เกิดประชานิยมทางการเมืองไทยปี พ.ศ. 2549-2553. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 4(2), 232-251.
- ทีมข่าว ASTV. พระสุเทพรำลึก 1 ปี กปปส. จะต่อสู้ร่วมกันไปไม่ชนะไม่เลิก. (14 ตุลาคม 2557). สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9570000125464>
- ทีมข่าว ASTV. สนธิขึ้นเวทีหน้าช่อง 5 หนุนมวลชนสู้เพื่อปฏิรูปประเทศ-ย้ายทหารต้องออก ไม่เอานายกฯ คนกลาง. (14 ตุลาคม 2560) สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?newsid=9570000051775>
- ทีมข่าว TCIJ. ย้อนดูโพลล์ยุคเผด็จการ 2549-2550 Politics of Poll กับความน่าเชื่อถือ. (14 ตุลาคม 2560). สืบค้นจาก <http://www.tcijthai.com/office-tcij/view.php?ids=6319>
- นันทวุฒิ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2551). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเกิดขึ้นของประชานิยมในประเทศไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์, 26(3), 119-116.
- เนาวรัตน์ สุขสำราญ. เปิดใจสุเทพจากหน้า 1 บางกอกโพสต์. (14 ตุลาคม 2560). สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/analysis/interview/302501>
- ประภาส มั่นตะสุตร. (2558). ประสิทธิผลการนำนโยบายประชานิยมไปปฏิบัติในสังคมชนบทไทย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 8(2), 298-308.
- ศุทธิกานต์ มีจั่น. (2559). พฤติกรรมการเลือกตั้งและทัศนคติเกี่ยวกับการซื้อเสียงของเขตจังหวัดภาคอีสาน : กรณีตัวอย่างจังหวัดมหาสารคาม. วารสารสถาบันพระปกเกล้า 11(3), 110-128.

สิทธิโชค ลางคุลานนท์. (2552). *พัฒนาการและบทบาททางการเมืองของกลุ่มธุรกิจการเมืองไทย*. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

อภิชาติ สถิตนิรามัย, ยุติ มุกดาวิจิตร, และนิติ ภาวีครพันธ์. (2556). *บทบาทของนักการเมืองไทย*. เชียงใหม่ : สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ.

อภิญา ดิสสะมาน. (2557). การปฏิรูปประเทศไทยกับทางออกวิกฤตการเมืองไทย, *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 12(2), 5-30.

อรรถจักร สัตยานุรักษ์. (2557). การเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองของสังคมชนบท : กระบวนการเคลื่อนไปสู่ประชาธิปไตย, *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 6(2), 93-120.

อัสมา หวังกุลหล้า. (2553). บทบาททางการเมืองของชนชั้นกลางไทยในขบวนการพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยภายใต้ระบอบทักษิณ. *วารสารร่วมพฤษภ*, 28(3), 211-249.

อุบลพรรณ กระจ่างโพธิ์. (2553). *การเคลื่อนไหวของขบวนการแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์*. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2550). *ทักษิณ-ประชานิยม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มติชน.